

Kunstig Gjødning.

Sur phosphorsur Kalk.

Been opløste i Svovlsure, med Tilsætning af Peruviaansk Guano.

Smedens Fabrikkerne paa Fredens Mølle i et Tidrum af 18 Aar have bestræbt sig for at anbefale til den danske Landmands Opmærksomhed den Nytte, som Anvendelsen af kunstige Gjødningsmidler udøver ved en udvidet Drift, og til i Mangel af den sædvanlige Staldgjødning at benytte kunstige Midler til Erstatning af denne, troe de ikke at have arbejdet forgjeves, idet der i Danmark, dets Colonier og England i bemeldte Tidrum er blevet anvendt 3 til 400,000 Tdr. Patentgjødning til at frugtbargjøre Jorder, der uden dette Surrogat vilde have ligget ugjødede, og ikke frembragt deres sædvanlige Afgrøde.

Og kan det saaledes antages godtgjort, at et gavnligt Resultat herved er blevet frembragt, der endhydermere bestrykes ved den Mængde Patentgjødning, der i indværende Aar er anvendt heri Landet, nemlig henved 13000 Tønder, tør Fabrikkerne smigre sig med det Haab, at ved en fortsat Virksomhed i samme Retning en vis Tiltroe vil stjenkes deres anbefalinger til den danske Landmand om at anvende til Landbrugets Forbedring andre og kraftigere Midler til lignende Priis, som Videnskaben i de senere Aar har godtgjort at besidde en stor Mængde usejtelbarligen frugtbargjørende Egenstaber.

Idet at det for Tiden gjælder om, ved enhver Produktion at frembringe saameget som Muligt uden Forøgelse af Udlæg,

for ikke at gaae til Grunde ved den overalt mødende Concurrence, er det navnlig ved Landbruget, at saa store og næsten fabelagtige Resultater ere opnaaede i England, og det netop ved Anvendelsen af kunstige Gjødningsmidler til Befordring af den forøgede Afgrøde.

Alf alle de anvendte Midler har Intet lykkedes saa fortrinligt, som Been og Peruviansk Guano, det første paa Grund af dets store Mængde phosphorsure Kalk og det sidste formedelst dets Rigdom paa Ammoniak, der i samme findes i større Qvantitet end i nogen anden bekjendt organisk Substans, og hvilke begge i Forening ifølge de nyeste kemiske Undersøgelser udgjøre de for Plantelivet meest uundværlige Elementer, og uden hvilke alt vegetabilsk Liv tilsidst maatte hensygne til Tab for den paa samme anvendte Capital og Arbeide. Vel findes der Ammoniak og phosphorsure Salte i den almindelige Staldgødning, men kun i meget ringe Mængde, der atter er betinget af dens mere eller mindre gode Qvalitet, saaledes at enhver Sammenligning, der vil opstilles imellem denne og den concentrerede Kraft, der indeholdes i de fornævnte kunstige Gjødninger, vil falde ud til disses Fordeel, og navnlig til den sure phosphorsure Kalks, saaledes som den tilberedes paa Fredens Rølle med en Tilsætning af Peruviansk Guano, i den Hensigt endnu mere at berige den med de heldbringende Ammoniaksalte.

Lægger man nu Mærke til, at der af denne sure phosphorsure Kalk kun udfordres circa 600 Pbd. til at gjøde een Tønde Land, med en 3 Aars Virkning, og at samme kun koster 3 Rbd. pr. 100 Pbd., altsaa 18 Rbd. pr. Tønde Land, inclusive de 3 à 4 Sække, der udfordres til dens Transport, Beføstningen af hvilken sidst paa Grund af dens ringe Volumen vil være yderst ringe, vil enhver Uhiblet vistnok indrømme, at denne Gjødning ikke alene er den kraftigste paa Grund af ovennævnte Forening af phosphorsur Kalk med Ammoniak, men ogsaa den billigste af de Gjødningsmidler, der anvendes med utvivlsomme gunstige Resultater.

Til alle Kornsorter (Cerealia), Græsarter, men især til Raps og Røeværterne, som Kartofler, Runkelroer, Raalrabi, Turnips &c. egner den sure phosphorsure Kalk sig i høi Grad, og da een Tønde Lands Gjødning dermed ikke kan overstige næsten den mindste Landmands Kræfter, skulle vi paa det Kraftigste anbefale Enhver til at gjøre en Prøve dermed, imedens vi ere overbeviste om de samme gunstige Resultater, der ere blevne de ikke ubetydelige Forsøg tildeel, der dermed ere foretagne i Nar heri Landet, i Norge og England, og hvis bedste Vidnesbyrd bestaae i at Alle, der have anvendt den i Nar, agte at gjøre et forsøget Brug deraf til Foraaret, og tvivle vi derfor ikke om, at den inden faa Nar vil opnaae en meget udvidet Anvendelse i Danmark, der begunstiges ved at den fra vore Fabrikker vil kunne leveres i næsten ulimiteret Mængde, og saaledes bliver en Sag af den største Vigtighed for Agerbruget heri Landet, imedens paa den anden Side der derved opstaaer en fordeelagtig Berelvirkning efter en storartet Maalestof imellem dansk Landbrug og dansk Industri, der er det sande Maal for tvende meget vigtige Interesser heri Landet.

Analysen af den sure phosphorsure Kalk, der falbydes fra Fredens Møllens Fabriker, er foretagen af Prof. J. Thomas Way, Chemist Consulent ved det Kongelige Storbritaniske Landhuusholdningselskab i London, der erklærer samme for at være af fortrinlig Dvalitet, og at bestaae af:

Fugtighed	12,30 pCt.
Animaliske Substanjer og Ammoniaksalte . . .	28,14 -
Tvephosphorsur Kalk (lige med 18,76 pCt.	
neutral phosphorsur Kalk) opløselig i Vand	12,72 -
Kisel &c.	4,51 -
Neutral phosphorsur Kalk, ei opløselig i Vand	4,85 -
Svovlsur Kalk (Gibb)	31,28 -
Alkalier, svovlsure Salte &c.	6,20 -
	<hr/>
	100,00 pCt.

2,93 Dvælstof = 3,55 Ammoniak.

Anvendes den sure phosphorsure Kalk til Kornsorterne eller Raps, blandes den med en lige Mængde tør Jord eller Aske, hvorefter den udstrøes paa Jorden efter Saaningen og nedharves med Sæden.

Bed Roeværterne derimod udstrøes ovennævnte Blanding i de Furer, hvori Roerne eller Kartoflerne blive lagte.

Paa Græsmarkerne udstrøes omtrent 3 à 400 Pd. pr. Lunde Land, naar Veiret er fugtigt, om Vinteren eller Foraaret.

Kjøbenhavn den 29de December 1852.

Bestyrelsen for Fredens Molles Fabrikker.

Vidnesbyrd om Resultaterne ved Anvendelsen af den sure phosphorsure Kalk, der hidtil ere komne os tilhænde.

Gjeddesdal, den 28de December 1852.

Hr. Joseph Owen & Sønner, Kjøbenhavn.

De har ønsket at vide Resultaterne af den sure phosphorsure Kalk, som jeg modtog i Foraaret; jeg har anvendt 400 Pd. til Byg i Foraaret, 400 Pd. til Raps og 400 Pd. til Rug. Det til Byg anvendte Gjødningsmiddel var ikke meget synligt, hvilket naturligen ligger i, at den ringe Regnmængde ikke kunde gjøre de nærende Dele løselige og altsaa anvendelige for Planterne, hvorimod jeg venter et Resultat i den dermed udlagte Klover; der kan naturligen ei heller tales om Resultat af de 2de andre Forsøg, der først vilde erfares til næste Sommer; kun kan jeg sige at Planten saavel af Rugen som Rapsen staaer meget frodig. Saa snart jeg kan meddele Dem noget Tilforladeligt, skal jeg meddele Dem det; for at vise Dem, at jeg antager denne Gjødning for virksom ei alene til Roeværter, men og til Sæd, naar den anvendes hensigtsmæssigt, beder jeg Dem om, ved Leilighed at sende mig 3000 Pd. sur phosphorsur Kalk til Taastrup Station ligesom ifjor; jeg vil anvende den til Dvergjødning af Hvede, og ønsker derfor at modtage den

paa en Tid, hvor Vintervæden kan opløse og meddele den til Planterne.

Med særdeles Høiagtelse forbindtligt

A. Valentiner.

Udtog af et Brev fra Hr. Proprietair E. Lesdorph fra Durupgaard til os af 31te October 1852.

..... „Bedre tilfreds har jeg været med den sure phosphorsure Kalk, da jeg i Sommer har avlet paa et Stykke Jord, der var gjødet med phosphorsur Kalk et aldeles lignende Quantum Turnips, som det jeg erholdt af et andet ligesaa stort Stykke Jord, der var gjødet med Staldgjødning; jeg agter at gjøre et større Forsøg med den phosphorsure Kalk til næste Aar, saasom jeg især haaber, at den ved at anvendes i et mindre Quantum vil være vel stiftet til at bringe Turnipsplanterne frem i Begyndelsen, hvilket væsentligen indvirker paa Høstens Udfald; kunde jeg saaledes nøies med det halve Quantum Staldgjødning, vil ikke Lidet være rundet“.

Storhammer (Norge) den 30te September 1852.

Hr. Joseph Owen & Sønner, Kjøbenhavn.

Af de 60,000 Pbd. sur phosphorsur Kalk, jeg i dette Aar ordinerede fra Dem, har jeg anvendt en Deel paa flere Tønder Land med Turnips, og har Grund til at være særdeles tilfreds med sammes Resultat. Jeg brugte den paa en Eiendom i Storhammer, Hedemarken, paa Jorder, der høiligen trængte til Gjødske, i et Forhold af 3—400 Pbd. pr. Acre (10 Acres = 7½ Tdr. Land). Turnipshøsten er overordentlig god. Endvidere tillader jeg mig at tilføie, at jeg i England er praktisk bleven bekjendt med denne Slags Gjødning, som dersteds haves fra forskjellige Fabrikker, men finder jeg at Deres fuldkomment svarer til disses i Qvalitet, og besidder endydermere det Fortrin at være tørrere